

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKÉV

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ

Főmunkatárs: JANCSIKA ALBERT

Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XL. ÉVFOLYAM

1948. 4. SZ. (358)

Erdély

T A R T A L O M

Both Károly: Mátyás-túra a Kelemen havasokban. — *Dr. Kessler Hubert*: Újabb feltáró kutatások az északbihari forrásbarlangokban. — *Ij. Xántus János dr.*: Kajakosok előre! — *B. I.*: Régi túranaplókból... — *Irodalom*. — *Hírek*. — *Kirándulások*. — A címlap *Kovácsky Károly* felvétele.

Az „Erdély“ előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Tagsági díj évi 6 P. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszám-láján és a központi irodában: Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. — Hivatalos órák: d. e. 9—11-ig, d. u. 5—8-ig. Telefon 36-37.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei

Központ: Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. Telefon 36-37.

Besztercei osztály: *Beke Ödön*, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csikszéki osztály: *Székely Géza*, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly, Dés*, Villamosművek.

Háromszéki osztály: *Dr. Dobay Béla Sepsiszentgyörgy*.

Marosszéki osztály: EKE marosszéki osztálya, Kazinczy-u. 13., Marosvásárhely.

Nagybányai „Gutin“ osztály: *Tréger Lajos*, Nagybánya, Fürdőtelep.

Oradnai osztály: *vitéz Solthy László*, Oradna.

Révi »Zichy« osztály: *Dr. Kulcsár András* ref. lelkész, Rév.

Udvarhelyi osztály: *Zárug András*, kereskedő, Székelyudvarhely.

Zilahai »Meszes« osztály: *Seress Miklós*, Zilah, Király-u. 23.

ERDÉLY

Mátyás-túra a Kelemen havasokban

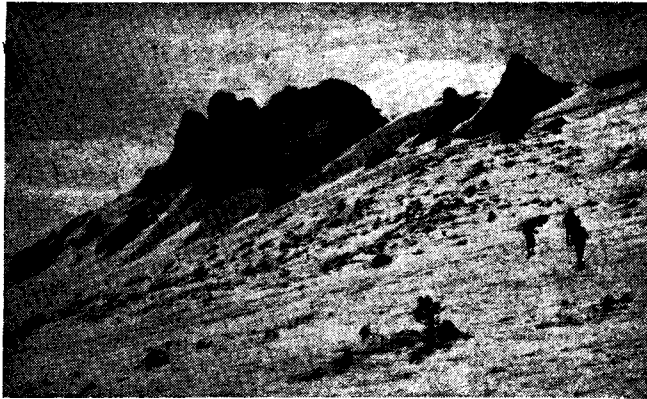
A Magyar Turisták Országos Szövetsége tavaszi első nagy túránkat felvette a Mátyás-túrák sorába, sőt az a kitüntetés ért, hogy elsők lehettünk, akik megkezdjük a Mátyás király emlék-év túra sorozatát.

Nagy buzgalommal már hetekkel azelőtt készültünk erre a kettős ünnepre, mivel március 15-e hétfőre esett és bizony ezt a ritka alkalmat ki kellett használni. Több túra-terv közül legalkalmasabbnak látszott egy Kelemen-havasai gerinc vándorlás sível és ezt valósítottuk meg.

A Turista Szövetség alelnöke, Babós turista testvérünk útmutatásait örömmel vettük és a túrát magashegyi sí terepgyakorlatnak minősítettük és dolgoztuk fel részleteiben. A kirándulásunkon 10 személy vett részt, 8 vásárhelyi, 1 kolozsvári és 1 dédai lakos. 1943 március 13-án este félkilenckor érkezünk Palotailvára és mindjárt neki indultunk az első napi 15 km.-es útnak. Az Ilva völgye a Kelemen-havasból lefutó völgyek közül a legszebbnek mondható, de éjjel a vasúti talpfákon baktatni nem tartozik a sport gyönyörök közé. Azokban a völgyekben, ahol kisvasút van, a pályatest a legalkalmasabb közlekedési út még gyalog is. Egyórai gyaloglás után megpillantottunk a töltés mellett egy kidobott kis pályakocsit. Valamelyikünk megjegyezte, jó volna erre pakolni a zsákokat és feltolni, az egészséges eszmét tett követte és pár perc múlva a tíz nehéz zsák és tíz pár sí vígan gurult a völgyben végcélunk felé. Háromórai gyaloglással, frissen, jókedvűen érkeztünk meg első napi célunkhoz, az iparvasút 15. km.-nél levő házhoz, ahol jó meleg szobák fogadtak. Másnap reggel terv szerint indultunk a Tiha tetőre. Mintegy 800 m. szintkülönbséget három és fél óra alatt győztünk le, itt bizony különösen a felső szakaszon nagy hasznát vettük a gurtniknak. A hó a völgyben 60—100 cm. között változott, kitudó kemény firn volt. Sajnos, a gerincen, főként a sziklás csúcsokon igen kevés volt a hó és az is jéggá fagyva, ami a menetelést megnehezítette. Az időnk ideális volt, a felhőtlen, mélykék ég nyugalmát csak nagyritkán zavarta egy-egy kis felhőcske. Szél egész nap volt, mely a délutáni órákban fokozódva, estére már igen kellemetlenné vált. Gyakran tartottunk kisebb pihenőket, hogy egyik-másik elmaradt társunk beérjen, ezalatt pedig hófúvások mögött, széltől védett helyen húzódtunk meg.

Kitűnő hangulatban, az élénk bukkanó sziklákat megcsodálva, haladtunk a Ruzska hegyes csúcsai alatt. Helyenként óvatosan kellett mennünk, mert a tükörsíma meredek oldalon való lecsúszás igen kellemetlen élményt jelentett volna.

A Dundec éles gerincén haladva mindjobban megközelítettük a Teleki-csúcsot, azonban nem sok jóval biztatott, mert közelebb érve, sajnálkozva láttuk, hogy csak gyalog tudunk a Negoj nyeregig eljutni. A Teleki-csúcs kimagasló sziklavárának meredek oldalai helyenként csupaszkok voltak és ahol volt hó, az sem volt szízsre alkalmas. A nap és szél munkája meghontotta a hó egységét, helyenként úgy festett, mint egy felfelé álló jégcsap-

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Ruzska tető (1925 m.) sziklái alatt.

(Both K. felv.)

sorozat. Ropogott a lábunk alatt, s nem kimélte erősen féltett bakancsainkat sem. A csúcs megmászása közben alapos munkát adott a nehéz zsákok és sík cipelése s emiatt eredeti tervünktől eltérően, két órai késéssel értük el a tetőt.

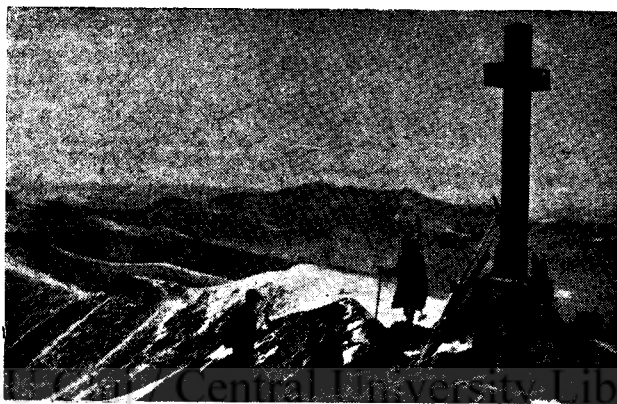
Délután 3 órára érkeztünk kirándulásunk koronájához, a Teleki-csúcsra. Tavaly óta — amióta ott jártunk — értékes alkotások készültek. A főcsúcson egy háromszögletes építmény áll, nem messze tőle délnyugati irányban egy másik kiemelkedő sziklán hatalmas tölgyfa kereszt hirdeti a magyar hősök halhatatlan emlékét, akik életüket adták a hazának ezért a földért.

Percekig álltunk némán, szólanul, megilletődve. Közben megdöbbenéssel vettük észre, hogy az emlékművön lévő felírást, (amely a következő volt: Isten dicsőségére és azoknak az emlékére, akik e bérceken életüket adták a hazának. A másik oldalon: Emelte a Magy. Kir. székely honvéd határvadász század), barbár, gonosz kezek fejszével annyira megcsonkították, hogy már alig volt olvasható. Bárki tette azt, a mi szívünkben még dacosabban megerősödik a kegyelet és az emlék.

A tetőn töltött egyórás pihenő alig volt elég arra, hogy beteljünk azzal a sok széppel, amit az itteni kilátás nyújt. A Kárpátoknak szívünkhöz nőtt

bércei, a Pop-Ivántól a fogarasi havasokig nyúló körképe, minden fáradságért kárpótolt. A havasok békés nyugalma a mély völgyből felhallatszó szarvasbögés, meg egy fejünk felett keringő kőszáli sas zavarta csupán. Délután 4 órakor indultunk tovább, ideje is volt, mert még 4—5 órai út állt előttünk. Bár az ég felhőtlen volt, a gyorsan fokozódó szél kezdett annyira kellemetlen lenni, hogy a Negoj meredekéhez érve, elmaradt társaink megérkezéséig földre feküdtünk a kövek közé, ahol a széltől némileg védve, elviselhető lett az a pár perc.

A leereszkedés a nyeregbe nem volt könnyű. Kőfolyás, boróka, méter mély lyukak a kövek között, jéggé fagyott hófoltok, mind, mind alkalma-

Emlékmű a Teleki csúcson (2102 m.), háttérben a Kisbeszterce (1909 m.).
(Both K. felv.)

sak voltak arra, hogy valamelyikünk egy rossz lépésnél kitörje a lábát, de Isten segítségével, amire besötétedett, minden baj nélkül leértünk a nyeregbe.

A Dunctól a Negoj nyeregig útunk egyharmadát sí nélkül kellett megtenni, csak itt köthettük fel újra súlyos terhünket és folytattuk útunkat a Petricsel oldalán. Ez az utolsó erőpróba volt útunk legnehezebb szakasza, amit már csak a csiga-lassúsággal kibontakozó hold fényénél tettünk meg. Mire a Csáki-csúcs gerincére felértünk, a heves szél orkánná fajult, olyanira, hogy csak kiabálva tudtuk egymás szavát megérteni. Innen a Drágásig lefelé vitt az út. Ezt a 3 km.-es lesíklást sötétben aránylag hamar leszaladtuk, de erősen szenvedtünk a hideg széltől. Lehet, hogy ez már a fáradság jele volt, mert 12 órai nehéz sziklamászás után, nem csodálom, ha kissé össze voltunk törve.

A Drágás tetőn a csúcstól mintegy km.-nyire fényjelekre lettünk figyelmesek. Két barátunk, akik nem érezték jól magukat és nem merték vállalni a gerinctúrát, egy közvetlen rövid úton mentek fel a Drágási házhoz, keresésükre indultak, s bár nem látták, hogy jövünk, a sötétben fényjelekkel mutatták az utat. Nem tévedtünk el, mégis kölcsönös volt az öröm, amikor összetalálkoztunk és együtt mentünk a házba, ahová este 9 órára érkeztünk

meg. A jó meleg szobában, forró tea mellett, hamar magunkhoz tértünk és jó hangulatban meséltük el élményeinket.

Másnap frissen keltünk, e nap programja a Bradu-csonton építendő menedékház kijelölése volt. Délelőtt 9 órakor indultunk, Drágás—Csáki-csúcs—Tengerszem—Braducson volt az útirányunk. A kb. 8 km.-es úton már ideális sízésben volt részünk. A Braducsoni sztináig 3 km.-es lesiklás ritka fenyvesben a legélvezetesebb sízést nyújtotta. Örömjongva futottunk be az ismert mezőre, hogy kitűzött munkánkat elvégezzük. Terepfelvételt készítettünk, méréseket eszközöltünk és 2 órai kellemes időzés után azzal a reménnyel telve indultunk vissza, hogy nemsokára ez az ideális síparadicsom otthonunkká válik. Délután 4 órára már visszaérkeztünk kiindulási helyünkre és a nap hátralévő részében időszerű dolgokat vitattunk meg.

Kirándulásunk utolsó napján fájó szívvel távoztunk a bejárt tetőktől. Sok-sok szépet nyújtottak, de próbára is tették akaratomkat. Eredeti terveinktől eltérően a kitűnő sítérp varázsa rabjává tett és a Zebrák helyett a Lomás-patak völgyébe ereszkedtünk le. A mintegy 880 m. szint különbség első szakaszát zuzmarától megrakott fenyők között, később hegyoldalon kígyózó úton és végül a patak völgyében tettük meg. Ez a 10 km.-es lesiklás kirándulásunk fénypontja volt. Mint **mindennek**, ennek is megadtuk az árát, mert most már ugyancsak kellett igyekeznünk, hogy a 25 km.-re levő Maroshévízre idejében beérkezhessünk.

Végül pár adat a kirándulásról: Kirándulásunkon mindvégig szép, tiszta volt az idő, ez a tájékozódást igen megkönnyítette. A kirándulás minden résztvevője önállóan vezetett egy-egy előre kiírt útszakaszon.

A mért legnagyobb hideg március 15-én reggel —20 fok volt. Nehéz, többnapos túránkon egyikünk sem szenvedett még könnyebb sérülést sem. Egy kis baj mégis történt. Egyik társam az állomáson vette észre, hogy a fényképező-gépét szveter-váltáskor a nyakából kiakasztotta és ott is hagyta a havason. Ezt a csorbát utólag kiköszörültük: pár nap múlva — a következő vasárnap — felmentünk, és az ott felejtett gépet megtaláltuk egy fa tövében. Sohasem felejttem el azt a pillanatot, amikor barátom a megtalált gépet a kezébe véve, sugárzó arccal megszólalt: „ni még a színszűrő is rajta van, nem vitte el senki“.

Élménydús, jól sikerült kirándulással kezdtük a Mátyás-túrák sorozatát és kívánjuk, hogy a többi is nyújtson ennyi értékes tapasztalatot és gyönyörűséget.

A nagy király emlékének a szabad természetben hódolhattunk a legméltóbb módon.

Marosvásárhely.

Both Károly.

Ujabb feltáró kutatások az északbihari forrásbarlangokban

Írta: Dr. Kessler Hubert.

A Bihar Európa egyik legnagyobb karszterülete. Mészkötestét hatalmas barlangok fúrják keresztül, de ezeknek legnagyobb része ma még ismeretlen az emberiség előtt. Az 1940. évi bécsi döntés ennek a pompás barlangvidéknek sajnos csak igen kis részét csatolta hazánkhoz vissza, de ezen a kis területen is aránylag sok kapuja van a titokzatos barlangrendszernek. Ezek a természet által lezárt kapuk a *forrásbarlangok*. Természetesen a fennsík — legtöbbször még megszállt területen — levő víznyelőbarlangok, ponorok is összefüggésben vannak a nagy barlangrendszerekkel, de az ezeken való behatolás sokkal nehezebb, mert a víz ezeket a nyelőket évezredek folyamán a sok hordalékkal annyira teletömte, hosszú szakaszon ember számára eltorlaszolta, hogy feltárásuk szinte leküzdhetetlen akadályokba ütközik.

A forrásbarlangoknál a zárat a *szifonok** jelentik. Ha nehezen is, de aránylag mégis sokkal könnyebb munkával és kevesebb költséggel győzhetők le ezek az akadályok.

Az elmúlt évben a m. kir. Földtani Intézet a visszacsatolt Biharban kutatásokat végeztetett, amelyeknek turistaszempontból érdekes eredményeiről szeretnék alábbiakban röviden beszámolni.

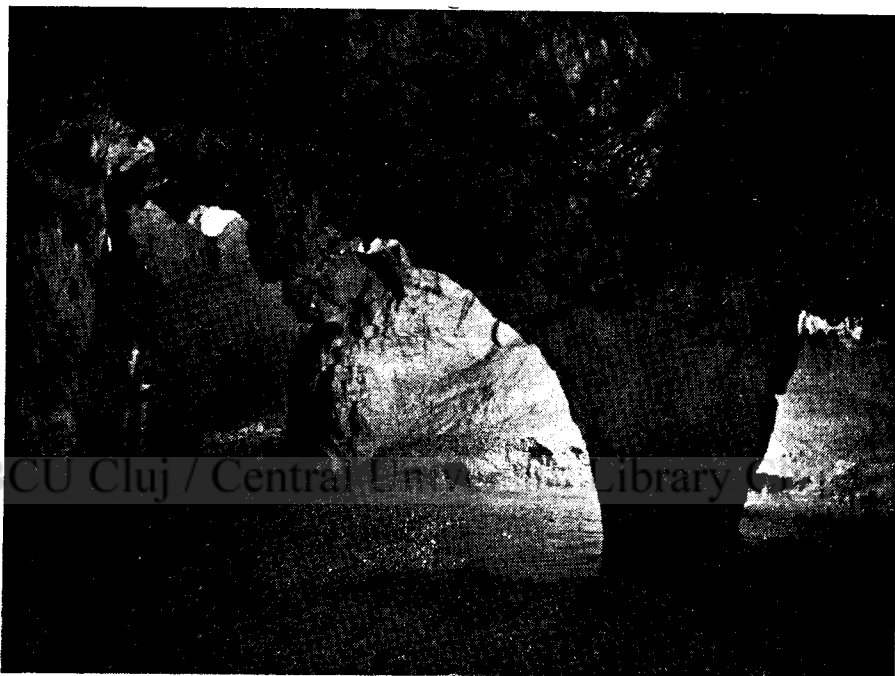
Az egyik feltárási kísérlet a *Kőrösbarlang* (Pestere) község felett nyíló hatalmas szájú forrásbarlangban történt. Erre a barlangra *Tulogdy János dr.* hívta fel figyelmemet. A hajdan itt napfényre tört hatalmas vízmennyiség munkáját pompásan mutatja a barlang félkör alakú nyílása, amelyikből kis patak folyik. Kb. 90 méternyire lehet a barlangban a vízben gázolva előrehaladni. Csúcsíves, cseppkövekkel szépen díszített teremmel végződik a barlang eddig ismert része. Itt a kis tóvá szélesedett patak vize szifon alól tör elő. A víz alatt tapogatózva úgy észleltem, hogy a szikla kb. 30 cm-nyire hajlik a víz tükre alá, ha tehát sikerülne a vizet vagy félméternyire lejjebb szállítani, akkor bizonyára megnyílna a barlang folytatását elzáró szifón.

A vízszín süllyedésének ellenőrzésére a szifón előtti tóban vízmércét helyeztem el, majd megkezdtük a vizet duzzasztó akadályok eltávolítását. Nehány nap múlva már 50 centiméteres süllyedést értünk el, a vízbe hajló szikla éle előtűnt, de a szifón sajnos még mindig nem nyílt meg. A boltozat ugyanis követte a mészkőrétegek dőlését és vagy 4 méteres távolságban még mindig a víz alatt volt. Tovább mélyítettük tehát a vizet vezető árok fenekét. Kilencven méteres hosszúságban kellett a vízárkot mélyíteni. A barlang elején az árok mésztufával összekötött mészkőtörmelék, a belső szakaszokban agyagos, kavicsos homok közé vágódott.

Augusztus hó 22-én sikerült végre 110 centiméteres vízszintsüllyesztés után az 5 m. hosszú szifón alatt keresztülvergődnöm. Kisebb kúpalakú terembe jutottam, melynek mennyezete nagyszerűen mutatta a nagy nyomás alatt dolgozó víz munkáját. („Efforáció“). A kis terem után a boltozat újra erősen megközelítette a vizet, de sikerült ezalatt is áthatolni és egy másik kerek terembe jutni. Ezután azonban végleg lezárult az út. Amennyire kezemmel kitapogathattam, elég mély szifón előtt voltam.

* Szifónnak nevezik vizes barlangokban azokat a helyeket, ahol a barlang boltozata a víz tükre alá hajlik.

Újabb mélyítést kellett kezdeni. Az idő sürgetett, mert várható volt a hosszan tartó — a barlangi patakot apasztó — szárazság megszűnése. Ezenkívül a kedvező csapadégmentes időjárás a Zichy-barlangnál, ahol még kutatni akartam, elég alacsony vízállást okozott. Tehát ott is kellene most lennem. Azonban még reménykedtem és újabb mélyítést határoztam el. Két méteres süllyedést akartam elérni. Augusztus 27-én titokzatos zúgás hallatszott a szifón mögül. Ez a kísérteties hang egyre erősödött, majd augusztus 31-én már valóságos dübörgés ijesztette munkásaimat. Ekkor már két méterrel süllyedt a víz szintje. A süllyesztés által vízesések keletkeztek a barlang még ismeretlen szakaszában és ezeknek a sokszor felerősített zúgása hallat-

Részlet a Zichy-barlang ujonnan felfedezett szakaszából. (Dr. Kessler H. felv.)

szott hozzánk. Igen megörültem ennek, mert bizonyítéka volt annak, hogy a szifón mögött nem zárt sziklacsőben, hanem tág barlangokban folyik a víz. A zúgás öblös hangjából elég nagyméretű üregekre lehetett következtetni.

Az áthatolást 31-én este kíséreltem meg. A szifónig karbidlámpát vittem, amit a sziklaboltozaton felakasztottam. A vízbe vízmenesen lezárt villanylámpát vittem magammal.

Az utolsó kis terem után a mennyezet alig 10 centiméternyire közelítette meg a vizet. Hosszan bele kellett a jéghideg vízbe feküdni. A víz alatti puha ragadós agyag miatt jóformán csak centiméterenként tudtam továbbkúszni. A fölkavart agyag hamarosan ráakódott a villanylámpára és megnehezítette a látást. A lámpa gyenge sugarainál azonban annyit láttam, hogy már csak két méternyire kellene előrekúsznom, azután kitágul a szifón és valami nagyobb üregbe vezet. Tovább akartam kúszni, de ekkor a mun-

kásaim éktelen kiabálására lettem figyelmes. Nem értettem, hogy mit akar-nak, de annyit éreztem, hogy valami baj lehet. Rák módjára gyorsan hátra-felé igyekeztem, közben nem kis ijedtségemre a víz emelkedését tapasztaltam.

Az utolsó pillanatban értem ki a szifónból: az agyagos-homokos árokkal egyik helyen beomlott, a víz nem tudott lefolyni és rohamosan emelkedett. Pár másodperc múlva a szifón újra mélyen a víz alatt volt!

Több időt már nem szentelhettem ennek a barlangnak és ezért a további kutatást egyelőre félbehagytam, hogy a Zichy-barlangban még kihasznál-hassam a kedvező alacsony vízállást.

A Kőrösbarlangi-forrásbarlang további kutatása azonban még komoly eredményekre vezethet. A hozzá tartozó víznyelő a Valea Minierei végén van, kb. 3 km-es távolságban (légvonalban) a barlangtól. A további kutatás során azonban okvetlenül dűcolni kell a vízárkot, nehogy hasonló meg'epe-tés érje a kutatót. Ha sejtésem nem csal, a szifón mögött igen tekintélyes barlangrendszer vár feltáráásra, melynek egyik ága talán az Esküllői-forrás-barlangba vezet, felső, kiszáradt szintjéhez talán az Igric-barlang tartozik.

*

A Bihar egy másik igen jelentős forrásbarlangja a 40 évvel ezelőtt fel-fedezett révi Zichy-barlang. A barlang és kutatásának története az „Erdély“ olvasói előtt bizonyára már jól ismert, ezért erre itt nem térek rá. Röviden csak annyit, hogy a barlang folytatását a bejárattól számítva közel egy kilométernyire szifón zárja el. A szifón alatt az árvízkor itt hatalmas erővel elötörő víz tekintélyes mélységig kikotorta a barlang fenekét. A barlangi patak itt elég mély tavat alkot. A tavat szegélyező sziklafalak mélyen a víz színe alá nyúlnak, ezért nem végződtek itt az eddigi feltáró kísérletek ered-ménnyel. A tó mélysége is elég nagy akadály volt, mert egy csónaknak idáig való becipelése a sok vízesés, szűkület és sok más akadály miatt igen nagy nehézségekbe ütközött volna.

Magam is kis csónakot hoztam a kutatásokhoz, de ennek használatáról lemondtam és inkább a nagyobb mozgási szabadságot biztosító légtartályo-kat használtam, amelyek derekamra kötve a víz felett tartottak.

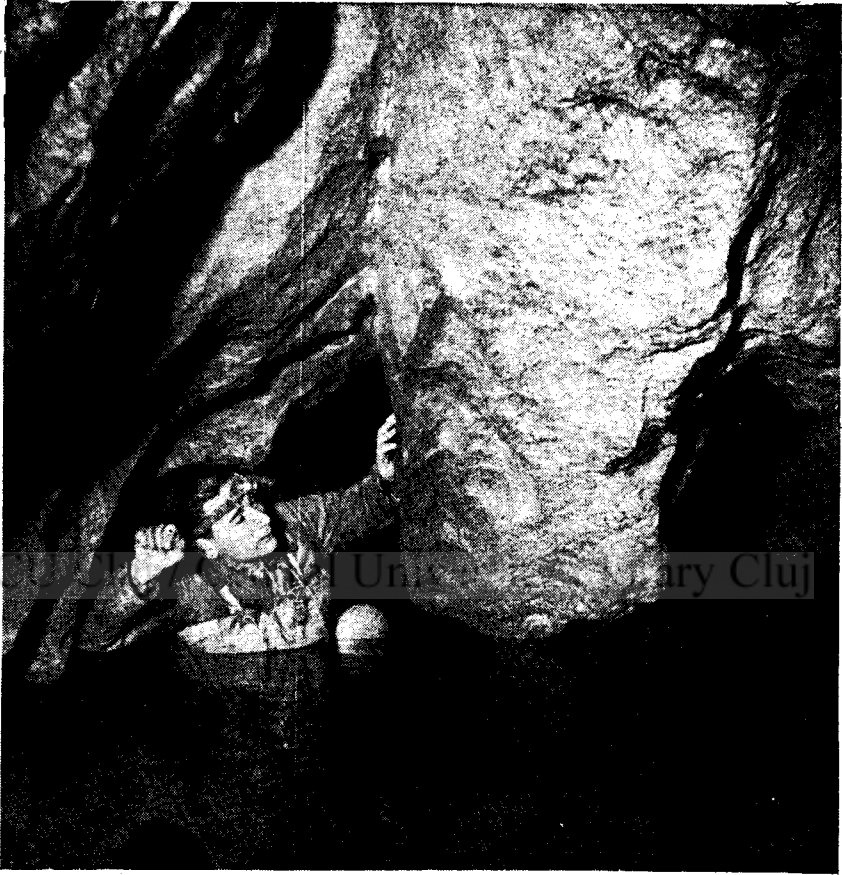
Először is a hengerek segítségével „körülbegettem“ a szifón előtti tavat és igyekeztem a szifón gyenge pontjait kipuhatolni. Közben a tóban a bar-langból eddig ki nem mutatott vak planáriát gyűjtöttem, amelyek a tó seké-lyebb részein az agyagos fenéken kúsztak. A barlangi állatvilágot egyébként itt számos vakrák (niphargus) is képviselte.

A tó nyugati végén erősebb vízáramlást éreztem. Ezen a helyen van tehát a szifón. Nyílt járatot, hasadékat amin a szifónt megkerülhettem volna, nem láttam.

A patakot a szifón előtt nem dűzzasztotta semmiféle nagyobb akadály. ezért a kavicsos meder hosszú szakaszon való szélesítésével kísértem meg a víznek gyorsabb lefolyást adni. Az elég nagy vízmennyiség miatt ez a munka elég lassan haladt, naponta csak néhány centimétert süllyedt a víz színe a tónál. Öt nap múlva 50 centiméterrel lejjebb szállt a víz. Szeptember hatodikára virradó éjjel hatalmas zápor verte ki szememből az álmat. Egyre arra kellett gondolnom, hogy eddigi munkám kárba veszett, mert a bar-lang vize ilyenkor megárad és hosszú ideig tart, míg újra lepad. Reggel a Sebes-Kőrös sárgán megáradva hömpölygött a menedékház alatt, de a bar-langból még tiszta víz ömlött, az árvíz tehát még nem érezte hatását a földalatti patakkal.

Gyorsan a szifóntóhoz siettem. A tó nyugati oldalát szegélyező szikla-falak mentén úszkáltam hengereim segítségével. Egyik helyen a sziklák nem értek a víz alá, a kis résen keresztüldughattam a lámpát és így tágabb

üregbe világíthattam. Mielőtt azonban itt megkíséreltem volna az átkelést, egy eddig észre nem vett sziklafülkéből halk zúgást hallottam. Ide beúsztam és kezeimmel a sziklafalak mentén előrehúzódtam. Lábam nem érte a fenéket, de a hengerek jól tartottak. Igaz, hogy a mellig érő gummiruhába felül befolyt a hideg víz, de az most nem számított. Egyre csak a zúgást követtem, végül talajt éreztem a lábam alatt.

A Zichy-barlang szifonja előtt.

(Dr. Kessler H. felv.)

Szélesen, magasan tárult fel előttem a hatalmas folyosó folytatása. Egy pillantás az iránytűmre meggyőzött, hogy a folyosó nyugati irányban, a barlang eddigi főirányában halad. Mielőtt továbbmentem volna, még megkerestem a zúgás okát. Magas sziklahasadékból vizsugár ömlött alá. Jókora darabon másztam a vizsugár ellenében fölfelé, de azután inkább a főfolyosó bejárást határoztam el, mert a magas függőleges szakadéknak egyedül, biztosítás nélkül való bemászása túlságosan kockázatosnak látszott.

Hol a patak sekély vizében, hol annak homokos partján haladtam tovább. A jobboldali sziklafalat pompás cseppkőképződmények díszítették. A mennyezet magassága meghaladta a 20 métert is. Végül kettéágazott a folyosó. A baloldali szűkebb ágból eredt a patak, a jobboldali magasabbau

fekvő száraz ágat hatalmas sziklatömbök borították. Az elágazás helyén beláthatatlan magasságig nyúló vastag cseppkőoszlop ejtett bámulatba. Őriáscseppkőnek neveztem ezt a egyszerű természeti csodát.

Utamat a jobboldali száraz ágban folytattam, amelyik a patak régi, elhagyott medre lehetett. Nemsokára lefelé lejtett a folyosó. Fenekét itt már nem sziklatömbök, hanem finom homok borította, amit az árvizkor idáig dúzzadó víz lerakott. Az árvíz által lerakott homok és a sziklafalakon 2–3 méter magasságban látszó árvízvonal eszembejuttatta a várható árvizet és

Cseppkövek a Zichy-barlang újonnan felfedezett szakaszában.

(Dr. Kessler felvétele.)

ezért kevesebb szemlélődéssel siettem tovább. A száraz ág nemsokára újra találkozott a patakot vezető járattal. Innen a patak kavicsos medrében gázolva haladtam tovább. Különösen érdekes egy a barlangot kettéválasztó, a mennyezetet támasztó sziklaoszlop, melynek alját a víz keskenyre csiszolta. Ennek közelében jobbról vizet vezető keskeny oldalág torkollik a barlangba. Ebben sikerült egy kivételesen nagy vakrákpéldányt fognom.

Pompás, ragyogó fehérségű cseppkőképződmény („Cseppkőfüggöny“) mellett vezetett el utam. Ennek szépsége és mérete az aggteleki barlang legszépebb képződményeire emlékeztetett.

Felfedező utam ezután sajnos hamarosan véget ért. A patak tóvá szélesedett, amibe a boltozat mélyen behajlott. Egy második szifón zárja el az utat; itt tehát újra meg kell küzdeni a barlang titkait félve rejtő természeti erővel.

A rendelkezésemre álló idő sajnos már lejárt, ezért nem próbálkoztam meg a második szifón megnyitásával, de remélem, hogy rövidesen a

második szifón mögött rejlő kincsek is megnyílnak az emberiség számára. A barlang még tekintélyes hosszúságú lehet, ha feltételezzük, hogy a tízfalui határban levő víznyelőnél kezdődik. Ezenkívül még elágazásai is lehetnek, hiszen a most felfedezett szakaszon is két újabb vízbefolyás van.

A nagy barlangok kialakulásához oly szükséges kemény hordalék — kvarckavics — is bőven megtalálható a patakban, tehát remélhető, hogy a még feltárandó barlangszakaszok is hasonló méretűek, mint az eddig ismertek.

*

Végül még egy eddig jóformán ismeretlen, de rendkívül érdekes forrás-barlangra szeretném a figyelmet felhívni. A barlang a Sebes-Körös egyik mellékvölgyében, a vadregényes Jád völgyben, Csarnóháza községben, a Jád balpartján nyílik. Széles, magas nyílásából bővízű patak folyik; a bejárati csarnokban a barlangot teljes szélességében kitöltő mély tó visszatartotta eddig az érdeklődők nagyrészét.

Az „Erdély“ 1899. évi kötetében K. Nagy Sándor számol be röviden erről a barlangról. Neki sikerült a barlang belsejébe behatolnia, de végül mély víz útját állta.

A bejárati csarnokban levő tóba vízesés alakjába ömlik a barlangból eltörő patak. A tavat a jobboldali sziklafal apró egyenetlenségein nehezen meg lehet kerülni, majd a vízesés mellett kell felmászni. A barlang belsejében igen óvatosan kell előrehaladni, mert a patak sziklafeneke nagyon egyenetlen. Sekély részek nagy mélységekkel váltakoznak, ami a járást nagyon megnehezíti. Egy második vízesésen nagy erővel lezúduló víz mellett kell fölfelkapaszkodni. A víz itt teljesen símára csiszolta a sziklákat. Néhány száz méternyire végül mély tó állja utunkat. Idáig sikerült K. Nagy Sándornak eljutnia.

A tavon először úszva próbáltam átkelni, de a tó túlsó oldalán levő síma sziklafalakon nem tudtam felkapaszkodni, a tóba nagy dübörgéssel zuhanó vízesés sodra is újra meg újra visszadobott. Végül hosszú létra és kötelek segítségével végzett bonyolult és itt csak körülményesen leírható műveletekkel átkeltem a tavon. Újabb vízesések sorozata következett, hatalmas dübörgésük félelmetesen visszhangzott a barlang üregeiben. A barlang nagy esése miatt hordalékot alig találtam, majdnem mindenütt a símára csiszolt egyenetlen sziklafenek látszott a víz alatt. Csak rövidebb kislejtésű szakaszon találtam kavicsos homokot. Az egyik kanyarulat után legnagyobb meglepetésemre gyönyörű, hófehér hatalmas cseppkőképződményt pillantottam meg.

Ez a pompás, rozsmárhoz hasonló cseppkőképződmény csodásan emelkedett ki a majdnem fekete *guttensteini mészkő*ből.

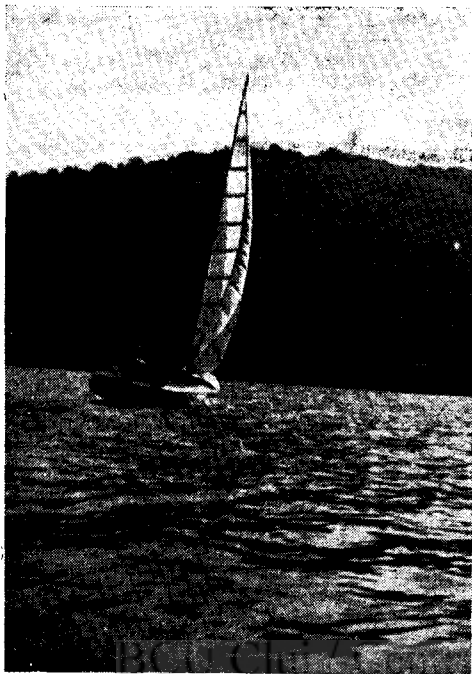
A barlang falai egyébként pompás korroziós nyomokat mutatnak. Igen érdekes, ahogy a mészkőben levő keményebb szarúkö sok helyen lemezesen kiáll.

A bejáratától számítva kb. 1 kilométernyire újabb mély tavon kellett bádoghengereim segítségével átkelnem. Ennek közelében sziklaomlás dúz-zasztja a patak vizét. Az egyre mélyülő patakba végül mélyen áthajlik a barlang boltozata; a barlangkutató legnagyobb ellenfele, a szifón útbaállt!...

*

Amint a leírtakból látható, a visszacsatolt kis bihari területen is sok hálás és érdekes feladattal találkozik a barlangkutató. Az összes kérdések megoldásához sok idő, kitartás kell, mert hiszen minden eredmény, minden új feltárás egyúttal megint újabb és újabb feladatokat, kérdéseket vet felszínre.

Kajakosok előre!

Van a turisták furcsa társadalmának egy különös osztálya. Télen nem látni őket. Ilyenkor tervrajzok és szerszámok tömkelegébe veszve fúrnak, faragnak, térképeket bújnak s abból élnek, hogy pipaszó mellett elevenítik föl nyári kalandjaikat. Bezzeg, ahogyan kisüt az első tavaszi napsugár s fölcsendül a vadvizek harsogó éneke, kibújnak oduikból. Roppant festékes vederral, honuk alatt kalapáccsal és szegekkel kezükben, ellepik a vízpartokat, a tavak selymés öbleit s megkezdődik igazi életük, a vitzuristáskodás.

Azt hiszem, már az előbbiekből könnyen kitalálhatta az olvasó, akit magam megnyugtatósára nyájásnak képzelek, hogy e sorok írója is ilyen vízi „hobo“, akit most, kikelet időn szintén megejtett az a furcsa láz, melyet Mark Twain, a Mississipp-i írója tavaszi láznak nevez. Furcsa kórság

ez, annyi szent. Az ember egyszerre csak úgy érzi, hogy lehetetlen tovább is a város kősvatagjában élni s nyugnek hiszi mindazt, ami a négy fal közé köti.

Figyelme útjainak hű osztályosára, kajakjára terelődik, féltő gonddal és szeretettel javíthatja sérüléseit, tökéletesíti fölszerlését, egyszóval mindent megtesz arra, hogy a nyári szezon készületlenül ne találja.

Mert a vízi turista mindene a kajak, ez a gyorsan síkló, rendkívül kis merülésű jószág, mely biztosan és hűen röptíti utasát egy olyan élettérnek útjain, mely rejtve marad a szárazföldet taposó természetjáró előtt.

Akármennyire ismerek valamely tájat, megkapó és rendkívüli szépségek tárulnak szemem elé, ha vízi-úton szelhetem keresztül azt. Fényképezőgépem, vázlatkönyvem rejtett csodákra bukkan a holtágak morotvái között vagy a partokat szegélyező nádasokban s talán sehol sem hangulatosabbak az esti táborfüzek, mint a csillagokat fűrésztő tavak fűzeiben.

Talán ezek a rejtett szépségek tettek kajakossá engem is. Egy ragyogóan szép virágvasárnapon ültem életemben először kajakban. Az áradó és lankadó Duna sustorgott a habléc alatt, az evezőről pedig mint olvasztott ezüst pergett, csurrant a szőke víz. Amikor kiszálltam a könnyű kis vízi jármúból, már tudtam, hogy ezentúl a kajakosok vídám és édesen gondterhes életét fogom élni. A kérdés csak az volt, mivel fogok kajakozni és hol.

Lázás levelezésbe fogtam. Mentek a levelek a csónaképítőkhöz, sportemberekhez, lelkes amatőrökhöz és jöttek a lehangoló válaszok, árajánlatok és kínálatok olyan borsos összegekről, melyekről én nem is álmodhattam.

Mint mindig, úgy most is a véletlen sietett segítségemre. Pompás kis Klepper kajakra tettem szert egy Afrikát járt tanárember jóvoltából, aki nek megnövekedett családja folytán kicsi lett a kajak s aki vérbeli vízi ember létére már egy karcsú yolle tulajdonosa szeretett volna lenni.

Vadonatúj versenykocsiján leröpített a Balatonra s miközben én a pótülés nikkal rúdjaiba kapaszkodva vártam, melyik kanyarban vágódunk valamelyik telefonpóznának, ő elragadó kedvességgel beszélt a vízi élet apró örömeiről.

Így érkeztünk alkonyat tájban a Balatonra. Gyorsan kicipeltük a hajót a veekendház csónakszínjéből s csakhamar benn jártunk a mély vizen.

Kora tavasz volt és a hatalmas víztükör felett könnyű pára lebegett. Én, mint megrögzött szárazföldi patkány, megilletődötten kuporogtam az alsó ülésen s igyekeztem úgy figyelni, mint még eddig életemben soha. Rövidesen én is evezéshez láthattam s röpke félóra alatt sikerült is hollyagokat varázsolni mindkét tenyeremre. Pedig a fekete leves csak ezután következett. Korom sötétben kezdtek meg szétszedni a kajakot. Én persze csak azon imádkoztam, hogy odahaza újból össze tudjam majd állítani. Közben egy ügyetlen mozdulatomra az összes csavarok és egyéb alkatrészek szanaszét szóródtak a ház előtti erdőcske avarján. Elemlámpánk nem lévén, az autó reflektoránál igyekeztünk összeszedni a temérdek apró-

ságot. Mivel azonban a fényszóró csak aránylag keskeny sávot világított meg, kajakos mesterem kénytelen volt a kormánykerékhez ülni s erre-arra kanyarogni a kocsival, hogy minden csavart összeszedhessünk. Hogy a dolog cifrább legyen, szakadni kezdett az eső is. Késő éjjel indultunk hazafelé a fővárosba. A sikos aszfalton rémületeseket csúszott a könnyű versenykocsi s minden hevesebb mozdulatánál a kajak szétszedett vitorlája hatalmasat koppantott fejemre.

Mondhatom, infermális utazás volt. Az útmenti árokból hatalmasra nőtt kecskebékák ugráltak a kocsi elé s a reflektor fényében óriásira torzulva rémitgettek, mint az Erlkönig kísértetei.

Viszontagságos szállítás után végre otthon volt a kajakom s egy szép májusi alkonyon a kolozsvári Sétatér tenyérnyi taván próbálkoztam meg a kajakos abécével. Rövidesen úgy éreztem, hogy a legfigurásabb grönlandi fókavadász eszkimóval is felveszem a versenyt s merészen nekivágtam a Szamos nyílt vizének. Három napon át morotvák és sellők viszontagságos iskoláját tanultam, sőt rájöttem arra is, milyen érzés kilométereken át cipelni a megrakott kajakot kukoricaföldeken és tarlókon át, csakhogy ismét elérhessem a hajózható vizet.

Itt tanultam meg igazán, mit jelent a kajakos jelszó: füttyülök rá! Mert én és kajakom egy tagból álló legénysége a legnehezebb helyzetben is rendületlenül füttyültünk. A „hullámzó Balatontól“ kezdve a maóri csónakosdalig minden „vizes“ nóta szerepelt műsorunkon, melyet áhitattal hallgatott a falvak kicsődülő fiatalsága s amely valósággal konzerválta jókedvünket és derülátásunkat.

Egy év múlva már a Balatonon vitézkedtünk s kajakom zsebkendőnyi vitorlája büszkén dagadt a széltől. Igaz, hogy vitorlás útunk kezdetén, másfél napot álltunk egy helyben a tó közepén, mivel egy fikarcnyi szél sem akart előbújni a tihanyi hegyfok mögül, felhólyagzott kezeink pedig minden evezési kísérletet már eleve kizártak. Mikor pedig végre megjött Eolus röpke lehellete, veltük észre, hogy alig félméteres víz van alattunk, melyben könnyedén partra gázolhattunk volna, magunk után húzva a kajakot is, — ha... és ez a szó mindég ott kísértett kajakos útainkon, mert a kajakos csak azt tudja, ami éppen ebben a pillanatban történik, de nem sejtí, mit hoz egy folyókanyar vagy egy hullám fehér taraja. A kajakos a mának él, nem gondol a holnappal, mert aki gondoskodik a mezők virágairól, gondját viseli a kajakosnak is. A víz halat ad horgára, a nádas szárcsát a puskavégre. Aztán meg a csónak gyomrából is előkerül ám egy jófalat. Mikor pedig elfogy a víz, hátunkra vesszük a kajakot s ajkunkon felcsendül a jelszó: füttyülök rá!

Ifj. Xántus János dr.

Régi túranaplókból...

Sepsiszentgyörgy környékén az első útjelzéseket 1899. nyarán készítette Melitskó Frigyes, az egyesület műszaki bizottságának elnöke. Sepsiszentgyörgy—Sugásfürdő között piros és Sugásfürdő—Előpatak úton pedig kék színnel jelezte az utat. Ezt az útjelzést most is gondozzák háromszéki tagjaink.

Erdély, 1899. VIII. évf. 8—9. sz

IRODALOM

Jánosfalvi Sándor István: Székelyhoni utazás a két Homoród mellett. I—II. kötet, Minerva kiadása, Kolozsvár 1942.

Dr. Jancsó Elemér által szerkesztett „Erdélyi ritkaságok“ könyvsorozatának 7—8. kötete ez a munka.

Az „Erdélyi Ritkaságok“ sorozatában a hatodik kötet: Lakatos István „Székelyudvarhely legrégebb leírása“ után ez a második földrajzi tárgyú munka.

Jánosfalvi Sándor István (1804—1879) Kolozsvárt volt unitárius segédlelkész és Székelyföld több nagy községében működött mint lelkész. Korának kiváló egyházi írója és szónoka volt. Ez a legérdekesebb munkája, mely 1838—1858 között Udvarhely vármegyében tett utazását írja le, eddig csak kéziratban volt ismeretes.

Jánosfalvi Sándor István nagy szeretettel, sok személyes tapasztalat, mélyreható tanulmányok alapján írta meg könyvét. A művelődési állapotok a nép életének leírása mellett a természetjárókat leginkább érdekli a két kötetes munkában azok a részek, melyekben a múlt emlékei: várak, templomok, régi udvarházak, népszokások, babonák leírása mellett a természet szépségeit ecseteli. Különös érdeklődéssel olvassuk a Hargita, a homoródalmási „Kőbarlang“ szeretettel teljes, kedves, régies leírását.

A könyv kellemes órákat szerez az olvasónak. Akik Székelyföldre a vidékére tesznek kirándulást, azoknak különösen figyelmébe ajánljuk e két kötet elolvasását.

Dr. Tulogy János.

Székelyföldi kis tükör. Irta: *Lévai István dr.* a székelyudvarhelyi tanítóképző tanára. Kókai kiadás, Budapest, 1942., 239 szöveges és 40 képes oldallal, Erdély térképével. Ára 9.60 P. Székelyföld múltjának és jelenének könyve Lévai dr. újabb írása. Mult könyve azért, mert idézője sok-sok veszendőbe menő népi szokásnak, omladozó kövek között élő történeteknek, Orbánok, Bolyaiak és még sok más székely nagyság életének. Jelen értékeinek megőrzője és ismertetője, mert könyvünk írója több székelyföldi túrájának eseményét is elénk vetíti. Történelem és történet, ásvány és növénytan, népszokás és néplélek, mese és valóság, székely szótár és góbéság, — tehát minden van könyvünkben. Természetesen kevés, mert mind ezekben gazdag országrészeink összes hasonló adata nem is kaphatott helyet könyvünkben. Lévay Lajos dr. a tőle megszokott könnyedséggel írta könyvét. Jól adja vissza az ízes székely beszédet. Értékes könyvünk helynévadat gyűjtemény. (Az előszóban azonban a kelemen Csáky-csúcs, Pietrosz 2102 m., újabb elgondolás alapján: Hazatérés berce néven szerepel.*) Könyvünk élvezetes olvasmánya lehet úgy turistának, mint minden Székelyföld után érdeklődőnek. Hibája csak egy van. A határon túl maradt területek székely népének életéből és múltjából keveset ad a könyv. Pedig ezeknek minél részletesebb megőrzése, idézgetése legszentebb fel-

* A m. kir. Honvéd Térképészeti Intézet örömmel fogad minden helynév változtatásra vonatkozó adatot. Egyéni elnevezéseknek azonban ne adjunk teret! Szerk.

adata legyen minden tollforgatónknak. A könyv geológiai részét — az előszó tanúsága szerint — átnézte *Strömpl Gábor dr. e. m. tanár*, a MaTuOSz elnökségi tagja. Így ez úton neki is köszönetet mondunk *Lévai dr. könyve* megjelenésének elősegítéséért.

B. I.

Térkép:

Északnyugat-Afrika és a Földközi tenger nyugati része. Mértékarány 1:3,400.000. Kiadja a m. kir. Honvéd Térképészeti Intézet 1942. — Újabb szép lappal örvendeztette meg „olvasóit“ a Honvéd Térképészet. A cirenaicai Barcetól az Atlanti-óceáni Agadirig húzódó afrikai területről térképet adott ki. Észak felé Franciaország, Svájc és a megnagyobbodott Bulgária egyrésze szintén a térképre került. Részletes jelmagyarázatával dióhéjba foglalt kalauznak is tekinthetjük, mert tájékoztat a hatalmas földrész természeti kincseiről, a homok tengerben életet jelentő oázisok helyéről, városok lélekszámáról. Kis mellék térképe pedig a csoportokról és ezek elhelyezkedéséről ad felvilágosítást. A lilás színnyomású és a hegyrajzot árnyékolással érzékeltető térkép még ezzel a mértékaránnyal is jól tükrözi az afrikai sivatagok és a négy ezresek viszonyát. Kitűnő a lap felirata! Túrista körünkben jól ismert Izsák mester remekelt ezzel a fejléccel is. Szívesen ajánljuk a legújabb magyar térképet minden turistánknak.

B. I.

HIREK

Kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk minden olvasónknak.

Autóút a Szent Anna-tóhoz. Az idegenforgalmi és természetjárói szempontból fontos, még megoldásra váró alkotások sorozata közt szerepel ebben az évben a Szent Anna-tóhoz vezető autóút megépítése.

Régi, előbb titkos, majd később elég sokszor felszínre került óhajunk kerül végre a megvalósítás stádiumába! Anélkül, hogy részleteiben ismernénk a kivitelezés menctét, szükségesnek találjuk a következőknek a leszögezését. Az út megépítésének alapelve az legyen, hogy a tavat s annak templomi, felemelő hangulatát ne vetkőztesse ki az eddigi állapotából. Éppen ezért legalkalmasabbnak azt találjuk, hogy az út *ne is menjen be egészen a tóig*, hanem fent a Mohos-tó felőli szélén, — a most is meglévő erdei út irányában haladjon Tusnádfalu felé s ott kapcsolódjék az országútba (feltételezve, hogy vagy Bükszádfalu felől, vagy ami még fontosabb lenne, a torjai Büdöshöz felkapaszkodva közelítené meg a tavat). Amennyiben az utat mégis bevezetnék a tóhoz (ami semmiképpen sem kívánatos), akkor érdemes volna, hogy az a tó szélén az erdő közt körbe is menne, de úgy, hogy itt autóseregek felhalmozódására alkalom ne legyen! Az autóút megépítése természetesen az épületek emelését is magával hozza. *A meglévőkön kívül több épületet nem szabad a tó mellett emelni.* Gon-

dolnunk kell arra, hogy bármilyen csalogató is — szokás szerint — vilákkal tele tüzdeldni a tó partját, azt ott megtenni nem szabad, sőt vétek volna! A lefolyástalan tó vizét a nagyobb emberi település annyira elrondítaná, hogy rövid időn belül egy bűzhegt pocsolyává válna. Természetes, hogy ez az eszményien szép környezet valósággal csábítója az építkezni akaróknak! Kell is ide egy hatalmas üdülőtelep, de azt vagy fent a Mohos szélén kell felépíteni, vagy — ami még alkalmasabb — lent az úton. Kápolna mezején, amely gyönyörű angol parkszerű vidék s több borvízforrásával és gázömlésével kiválóan alkalmas üdülő- és gyógytelep létesítésére! A sok borvizet kívül, édesvíz is elegendő mennyiségben áll rendelkezésre, ami a telepítésnek legfontosabb feltétele, ez pedig a Szent Anna-tónál hiányzik.

Az illetékeseket felkérjük, hogy a fenti szempontoknak idejében szerezzenek érvényt, nehogy a túlzott jóakarattal, e remek természeti ritkaságunk megcsúfolására és tönkretételére vezessen!

Dr. Bányai János,
geológus mérnök.

Zilahi osztályunk március hó 23-án Zilahon vetítettképes előadást rendezett. Dr. Giday Gyula helyi elnök bevezető beszéde után dr. Radnóti Aladár nemzeti múzeumi s. őr tartotta meg előadását „Porolissum“ ismertetéséről. A kerek egész képező előadásával megismertette a hallgatósággal a még kevéssé ismert és a feltárás állapotában lévő „Porolissum“ virágzó korának fontosságát és a közeli hetekben meginduló ásatási munkálatok tervét.

Ezután dr. Balogh Ernő egyet. ny. r. tanár „Délerdély szépségei“ címen tartotta meg rendkívül érdekes előadását, melyen végigvezette hallgatóit az elmaradt Bihar hegység fenségesen zord völgyein, gyönyörű barangjain, a Retyezát égbetörő csúcsain, a Mezőség lankás, dombos vidékén. Páratlan szépségű tájképei a hallgatóság elé varázolták a még visszavárt területeket azok minden szépségével együtt.

Az előadótermet zsufolásig megtöltő közönség soraiban helyet foglalt teljes számban a megye és város vezetősége, a helybeli tisztikar és hálás tapsal fejezte ki köszönetét a hangulatos és tanulságos előadásért.

S. M.

Marosszéki osztályunk a központhoz felterjesztette a Csáki-csúcs alatt építendő menedékház tervét a ház műszaki leírásával együtt. A menedékház-tervre vonatkozólag a központ a végleges választ a napokban adja meg és ezután a ház megvalósításának terve végleges mederbe jut. Minden természetjáró áhitattal várja ezen menedékház felépítését, amely a Kelemen-havasok legszebb részét teszi járhatóvá és a legszebb helyen biztosít kellemes nyaralást turistáinknak, télen pedig a sízőket gazdagítja a Kelemen-havasok nagyszerű síterepeinek megközelítési lehetőségeivel.

Az osztály március hó 31-én választmányi gyűlést tartott, melyen a folyó ügyeket tárgyalták meg és 26 új tagot vettek fel az osztály kebelébe.

Az osztály tagjai között fényképiállítást rendez a működési területén készült fénykép anyagából.

Kirándulások

Május 8—9.: Maroshévíz—Hosszúhát—Farcaltető—Szalárdtelep. T.: Maroshévíz v. á. du. H.: Hosszúhát mh. 1½ napos. Gy.: 4+10 óra. V.: *Egey Jenő*. EKE marosszéki Osztálya. *Szövetségi 38 sz. Mátyás-túra*.

Május 9.: Bonchidai Bánffy-kastély megtekintése. T.: Kolozsvár v. á. 4.40 óra. 1 napos. V.: *Kelemen Lajos*, az egyetemi könyvtár főigazgatója. EKE Központ.

Május 16.: Kv. Tekintő—Fejérdi erdő—Kajántó. T.: EKE Központban 8 óra. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: *Molnár Aladár*. EKE Központ.

Május 23.: Sztána—Kispetri—nagyalmási Dezsővár. T.: Sztána v. á. (de.) 6 ó. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: *Székely József*. EKE Központ. A kolozsvári résztvevők május 22-én találkoznak a Kv. v. á. 17 ó. *Szövetségi 47 sz. Mátyás-túra*.

Május 28—30.: Dés—Oláhlápos—Széplés—Rönkmező—Bánffytelep—Telcs. T.: Dés, Horthy M.-tér 6 ó. H.: Széplési vh.-mh., Bánffytelep. 3 napos. Gy.: 5+10+2½ ó. V.: *Knizsek Károly* EKE dési Oszt. — Május 30.: *Hősök napja!* Szövetségi 49 sz. Mátyás-túra.

Május 30.: Kv. Törökvágás—Kardosfalva—Szentiványi forrás—Malomgát. T.: EKE Közp. 8 ó. 1 napos. Gy.: 8 ó. V.: *Tomor Imre* EKE Központ.

Június 2—3.: Áldozó csütörtök. Jád völgy—Csarnóháza—Jádremete—Körösfeketető. T.: Kolozsvár v. á. 13 ó. H.: Jádremete. 1½ napos. Gy.: 4+7½ ó. V.: *dr. Balogh Ernő* EKE Központ. *Szövetségi 53 sz. Mátyás-túra*.

Június 3.: Monostori erdő—Erzsébetforrás—Szentjánoskút—Cérnaforrás—Görbevölgy. T.: EKE Közp. 7 ó. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: *Balázs Gyula* EKE Központ.

Június 4—6.: Marosfő—Fekete Rez—Irottkő—Balánbánya—Egyeskő—Nagyhagymás—Fehérmező—Egyeskő—Öcsém—Csíkszentdomokos—Csíkszereda. T.: Marosfő v. á. 8 ó. H.: Egyeskői EKE mh. 3 napos. Gy.: 8+6+8 ó. V.: *Székely Géza* EKE csíkszéki Osztály. *Szövetségi 54 sz. Mátyás-túra*.

Június 6.: Zilah. Autó-túra. Meszes Osztályunk meglátogatása. T.: EKE Közp. Gy.: 4 ó. 1 napos. V.: *Alexy Béla* EKE Közp. és *Seress Miklós* EKE zilahi Meszes Oszt.

Június 12—14. Pütkösd: Nagybánya—Fernezely—Forrásliget—Rozsály—kisbányai borvízforrás—Nagybánya. T.: Nagybánya, 11-én István kir. szálló 21 ó. H.: István kir. szálló, Forrásligeti mh. és Rozsály mh. 3 napos. Gy.: 2½+3½+7 ó. V.: *Schlevenszky Lajos* EKE Gutin Oszt. Rozsályi mh. avatása! *Szövetségi 57 sz. Mátyás-túra*.

Június 13—14.: Nagybánya—Rozsály. Csatlakozás az előző túrához. T.: Rákóczi Ferenc-tér 5 ó. H.: Rozsályi mh. 2 napos. Gy.: 5+7 ó. V.: *Bortnyik Béla* EKE Gutin Oszt. *Szövetségi 58 sz. Mátyás-túra*.

Június 12—16.: Kolibica—Kis-Beszterce—Teleki-csúcs—Maroshévíz. T.: a kolibicai SKV mh. 12 ó. Hálás havasi tanyákon. 5 napos túra. V.: EKE marosszéki és besztercei Oszt. Munkatúra, források foglalása és avatása. Részletes túraterv májusi lapszámunkban! *Szövetségi 59 sz. Mátyás-túra*.

Június 13—14.: Gyergyószentmiklós—Pongráctető—Fekete Hagymás—Gyilkostó—Kupás Cohárd—Békásszoros. T.: Gyergyószentmiklós v. á. 7 ó. H.: Békásszoros mh. 2 napos. Gy.: 7+8 ó. V.: EKE csíkszéki Oszt. *Szövetségi 63 sz. Mátyás-túra.*

Június 13.: Sepsiszentgyörgy—Sugásfürdő—Görgő—Előpatak. T.: Sepsiszentgyörgy Idegenforgalmi Hiv. 7 ó. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: EKE Háromszéki Oszt. *Szövetségi 64 sz. Mátyás-túra.*

Június 13.: Kv. Szénafüvek—Tekintő—Kajántó—Csillaghegy—Brétfü. T.: EKE Központ. 7 ó. 1 napos. Gy.: 8 ó. V.: *Molnár Aladár* EKE Központ.

Június 14.: Kv. Leányvár—Görbegerinc—Monostor. T.: EKE Központ. 8 ó. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: *Paál Károly* EKE Központ.

Június 20.: Kv. Hajtás-völgy—Bácsi torok—Szucsági forrás—bácsi gerinc—Hója. T.: EKE Központ. 7 óra. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: *Matejovics Antal* EKE Központ.

Június 24—27. Úrnapja: Dés—Retteg—Négerfalva—Emberfő—Barázda—Alsó- és Felsőszöcs—Széples—Rönkmező—Bánffytelep—Telcs. T.: Dés v. á. 6 ó. H.: Emberfő, Széplésvölgyi vh.-mh., Bánffytelep. 3¹/₂ napos. Gy.: 7+8+10+2¹/₂ ó. V.: EKE dési Osztálya. *Szövetségi 71 sz. Mátyás-túra.*

Június 27—29.: Óradna—Koronyos—Horthy-csúcs—Oláhszentgyörgy. T.: június 26-án óradnai EKE turista szálláson (Óradnai Magyar Kaszinó) 20 ó. H.: Óradna, Bányatelep, sátor alatt. 3 napos. Gy.: 8¹/₂+10+10 ó. V.: EKE óradnai Oszt. *Szövetségi 72 sz. Mátyás-túra.* Részletesebb túraterv még esetleg a májusi lapszámunkban jön.

Június 27.: Kv. Lomb—Lőrinchegy—Papfalva—Hója. T.: EKE Központban 6 órakor. 1 napos. Gy.: 6 ó. V.: EKE Központ.

Június 26—29. Péter-Pál: Nagybánya—Gutin—Kapnikbánya—Erzsébetbánya. T.: 26-án Kolozsvár v. á. 13.25 órakor. H.: Nagybányán, Kapnikbányán és Erzsébetbányán. V.: EKE Központ.

Július 3—4.: Csíkszereda—Hargitafürdő—Madarasi Hargita—Kápolnásfalu. T.: Csíkszereda OMIH 7 ó. H.: Uz Bence EKE mh. 2 napos. Gy.: 5+8 ó. V.: *Kovács Jenő* EKE csíkszéki Oszt. 4-én este a Sutai EKE menedékháznál Mátyás-ünnep. *Szövetségi 76 sz. Mátyás-túra.*

Július 4.: Dés—Szentbenedek. T.: Dés v. á. de. 1 napos. Gy.: 3 ó. V.: EKE dési Osztálya. Désen EKE osztályülés. *Szövetségi 78 sz. Mátyás-túra.*
(Túra-Bizottság.)

Figyelem! A MaTuOSz által országos Mátyás-túrának minősített kiránduláson 5, 10 vagy 15 esetben igazoltan résztvevő turisták emlékjelvényt kapnak. (Részletek az Erdélyi márciusi számában.)

Felhívjuk vidéki osztályaink figyelmét, hogy minden hó 24-ig az EKE központi turista szakosztályához juttassák el két hónapra előre kidolgozott túratervezetüket.

Rövidítések: Kv. Kolozsvár. T.: találkozás helye és ideje. H.: hálás. Gy.: gyaloglási menetidő. V.: vezető. Mh.: menedékház. Du. délután. Vá.: vasútállomás.